

doordringen, als Bruun of wordt en ze, oorn, te laat in geworden

gieve invloed die staat on- hij laat geen geven.

den alleen identificeeren. t, moet zelf van Reinaert oft het ver- lijkhed nog

pvallend een lijkhed; aan at de mker t. Afgedacht dallen de ven bezaten, a. Reinaerts bewijs, dat

oor de ken- lagere gees- geestelijken ze hadden stellingen, die en hoogsten vendien heel -Vlaming de waarloe de gronden ge- een West- gebroeder of een man uit

stigheid van eerst recht even aan al wat op hem gegeven wal het sociale positie van

alechts te on- dat reeds op m van de ge- op terrein C an stellige ar- in A tot zwij- deren, terrein belden bliken a wezen iets de vijand slag zelf over den an, maar hij en ziel. Hij op terrein A leen maar de wint men an soort over- die ontdekt en. Daar is het was geen ting van den regredeneeron

men eigenlijk eel en zal ik Als Hij den dood over elk in den dood (in B) en ook Hij heeft den dergaan, als (aam), geeste- idsvorm door- (de volko- verlatenheid, ar den geest). de vergelijking? terrein C om tot zwijgen te van het ge- ocht hebben. eestaan strijkt arbij alle wa- Christus in- de dood voor heel of half de dood komt od dringt tot tot Zijn ge-

en en Chris- sterven moo- te weer stel- in overweldi- n deele. zijn wapen tyran Dood, t, maar, heel heid in hem en zal hij

den lagere tegenover die van den hogere, de algemeen gevoelde onbillijkheid der machtsverhoudingen en standsonderscheidingen.

Daarbij is hij zeldzaam ingenieus geweest in zijn typeeringen: Bruun, de vraatzuchtige, Tibiaert, de grove egoïst, Isengrün, de gluisperige invloed-wel-lusteling, Belijn, de dom-eigenwijze, Cuwaert, de onnoozele eigendunkelijke, ze zijn allen de even rake als komische karakteriseringen van de verschillende groote heeren en merkwaardig-juiste af-beeldingen van wat de geschiedenis ons omtrent dezen leert. En tegenover hen heeft hij zijn eigen klasse-type op een onvergelijkelijke wijze gestalte gegeven in den Reinaert-figuur, den slimmerik, die altijd een uitweg weet, en die de grooten immer in hun eigen praktijken verstrikt.

't Is waardijk geen wonder, dat de volksgeest eenen lang zich aan den Reinaert verzadigd heeft en dat al wat aan critiek en spottucht leefde in de harten van de derden-standers zich in de lectuur en de voortdurende bewerking in z.g. volksboeken heeft uitgevierd.

Van dezen Reinaert nu geeft de heer Slemkes een nieuwe bewerking. Uitvoerig en zooveel mogelijk met aanhaling van de meest sprekende pas-sages, vertelt hij dien na, vlot, fleurig, met behoud van dat alles, wat het origineel zoo goed en geestig doet zijn. Aardige illustraties versieren bovendien den tekst. De uitgave is bedoeld voor jongeren en dezen zullen er ongetwijfeld van genieten. Maar ook voor ouderen, die niet tot den middeleeuwschen tekst kunnen gaan, is dit boek alleszins aanbeve-lenswaard. Het geeft hun, naast de genieting van middeleeuwsche originaliteit, een voortreffelijk cul-tuurbeeld en een klaar inzicht in middeleeuwsche verhoudingen.

We hadden reeds enkele omwerkingen van den Reinaert, maar deze kan er nog best bij en heeft bovendien zijn eigen verdiensten.

C. T.

(gedoeltelijk, zie boven) t ó e h. Het zou pas meenens wor-den, als de mensch kon zeggen: ik heb macht (bevoegdheid) het leven af te leggen, en heb macht (bevoegdheid) hetzelfde wederom te nemen (Joh. 10: 18). Maar hij kan dat niet zeggen; het komt niet in hem op. En daar-om is de strijd nooit volkomen; niemand laat hem vrij: hij kan dapper doen, maar heeft geen kansen meer als een leeuw in het woud; zijn kansen zijn die van den leeuw in Artis... Hij heeft zich met een dood ver-zoend, dien hij toch als een lot moest aanvaarden. Activiteit? Nu ja — binnen de perken van... de passi-viteit. De activiteit heeft zóó makkelijk spel. Zij heeft slechts heen en weer te loopen en haar paasen te nemen in de kamer, die door een hogere macht voor haar is op slot gedaan. Zoolang de menschen nog in het volle leven staan met al hun begeerten, is de spanning tusschen passi-viteit en activiteit zoo groot als het leven zelf. Maar heeft men eenmaal bevonden, dat de deur, die tot de vrijheid en tot de zelfbeschikkingmogelijkheid toegang geeft, op slot gedaan is, en dat de cel toch niet meer opengaat, dan komt binnen de perken van die enge ruimte, die onze activiteit t ó e h niet openbreken kan, een gebonden activiteit haar laatste krachten meten in een arena, die dagelijks inkrimpt; in een wedstrijd, die bij den dag de opdracht vergemakkelijkt. De wedloop, dien de ziel dan onderneemt met zichzelf, is gebonden aan de kleinste maat, die het leven nog zoo vriendelijk was te laten.

Doch niet alzo is Jezus Christus. Zijn deur is niet op slot gedaan achter Hem. Het vreeselijke van Zijn smarten is pas te zien tegen dezen achter-grond: Ik heb bevoegdheid Mijne leven af te leggen en het wederom te nemen! De arena krimpt niet in, de arena, waarin Hij den loop moet loopen. Zijn mandaat wordt niet beperkt. De spanning blijft! Tot het laatste oogenblik toe heeft hij Hem de activiteit met de passiviteit precies dezelfde, en oven zware taak. De druk wordt niet verminderd. Hij mag niet „herusten" in het feit, dat Hij „toch" eenmaal sterven moet, om dan te besluiten: nu de deur der vrijheid buiten Mij om op slot gedaan is, nu zal ik, binnen de perken van Mijne gebondenheid, mij nog eens vrij bewegen; want de spanning tusschen lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid blijft tot het einde toe. Indien Christus eerst het lijdën had moeten zien komen tot een bepaald punt, en dan daarna, binnen het enge perk, dat Hem dan nog zou gelaten zijn, de daad had moeten doen, de daad van de gehoorzaamheid, dan zou de spanning tegen het eind minder hebben kunnen worden. Maar zoo is het niet; want lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid moeten beide hun inspanning verhoogen tegelijkertijd naar dezelfde krachten.

g. Andere menschen dan Jezus Christus hebben hun strijd slechts individueel. Daar is een mensch die sterven moet, en die ééne mensch leeft eerst zichzelf en sterft daarna zichzelf. Hij heeft ook slechts daarin zijn eigen oordeel. Christus evenwel is niet een mensch, want Hij is „de mensch". Hij sterft bewust als tweede Adam, als Hoofd van de nieuwe menscheid, die in het genade-verbond be-

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Persstemmen.

Duitsche studenten naar Nederland.

Gaarne brengen we onder het oog van onze lezers, wat De Renting hierover in de „Geldersche Kerkbode" schrijft:

Wanneer we iets over Duitse Studenten schrijven, die in ons land hun studiën voortzetten, dan hebben we daarbij allereerst en allermeeft op het oog de Gereformeerde Theologische Studenten of candida-ten, welke gedurende een jaar of langer aan onze Vrije Universiteit te Amsterdam of aan onze Theo-logische Hoogeschool te Kampen de colleges volgen.

Reeds jaren lang werden Duitse Studeerenden in de gelegenheid gesteld, om zich als Studenten te laten inschrijven aan de Utrechtsche Hoogeschool. Ze kunnen mededingen naar een Stipendium of beurs, welke voor dit doel aan de Universiteit te Utrecht is gesticht. In de laatste jaren werd echter van Gereformeerde zijde de gelegenheid geopend voor jonge Duitse Theologen van Gereformeerde be-lijdenis, om hier te lande door een bezoek aan Amsterdam en Kampen beter op de hoogte te komen van het Nederlandsche Gereformeerde kerkelijke leven, en van de Gereformeerde Theologie, zooals die op onze Catheders te Kampen en Amsterdam wordt ge-doeceerd.

De Reformierte Bund in Duitschland bood daarbij hare bemiddeling aan en wees nu reeds eenige jaren achtereens telkens twee Candidaten aan, welke door deze Gereformeerde „beurs" in staat worden gesteld, een vol jaar de Theologische lessen aan onze Hoogescholen te volgen.

Men is daarvoor in Duitschland zeer dankbaar. In het nummer van 14 April 1929 van de „Refor-mierte Kirchenzeitung" schrijft Dr Kolfhaus van Vlotho over de groote beteekenis van deze studie-reizen voor de Duitse Kerken, in het bijzonder voor de ontwikkeling van het Gereformeerde leven in zijn vaderland. „Wie", zoo laat hij zich hooren, „wie bijvoorbeeld een jaar in Kampen of Amsterdam was, heeft iets verzameld, wat hem in zijn eigen land onbekend bleef en dat hem zijn leven lang met een groot en zegenrijk verlangen vervullen zal, om het ook zelf in eigen land te bezitten".

grepen is. In Zijn dood wordt niet een enkel steentje afgebrokkeld van een uitstekend rotspuntje, ergens aan het logge lichaam van den berg der menscheid, maar heden vaart de schok des doods door Hem, die de grondslag is, het fundament, het draag-vlak van alle menschen samen, voor wie Hij thans den dood ingaat. Niet als individu, maar als tweede Adam, staat Hij thans eenzaam tegenover God. De dood is tusschen die beiden; en God zegt: neem en eet. Er is naar menschenmaatstaf maar één schrede tusschen Jezus en den dood, want dat is de zin, de tragische volzin van David en van Jonathan, van Iedereen, van u en mij, van elk, die niets tegen den dood te commandeeren heeft, die geen „bevoegdheid" tegenover hem heeft: het is de pijnlijke klacht van ieder, die den dood als lot moet ondergaan. Maar Christus heeft den dood niet als een lot te onder-gaan, doch als rechtvaardig oordeel hem te nemen, omdat hij Borg is voor de zijnen; en omdat dit borgschap, al verplicht het Hem tot volkomen passi-viteit, toch van oogenblik tot oogenblik door Hem actief begeerd moet blijven worden. Daarom is er niet maar één schrede tusschen Hem en den dood. Hij moet Zijn schreden tellen; maar ze hebben geen getal, want elke schrede is een daad van eindeloze kracht. Er is een oneindigheid tusschen Hem en den dood, al is het ook maar ééne schrede. De weg tus-schen Hem en den dood is precies even lang en zwaar, als de weg van Zijn verlaten ziel tot den strakken, zwijgenden, veroordeelenden God. Er is een gansche eeuwigheid tusschen Hem nu en den dood. Hij moet den dood gaan nemen met de bewustheid van te zijn de tweede Adam, die, met al Zijn krachten, en als beeld Gods, zelf den dood aanvaardt voor den eersten Adam en voor allen, welke die eerste Adam den tweeden overdraagt ter behoudenis. Borgtoch-telijke angsten — wie durft daarmee de smarten van den trouweloozen schuldenaar gaan verge-lijken?

h. Hiermee hangt nog iets anders samen. Alle an-dere menschen voorzover zij een troost tegen den dood hebben, of wanen te hebben, zij werken in het vraagstuk van den dood immer met de maat van tijd en van ruimte. Zij kunnen b.v. zich troosten met deze contrasten: hier aan weinig tijds lijdën, — ginds een eindeloosheid van leven. Of: hier een lichte verdrukking, — ginds een „gansch zeer uitnemend eeuwig gewicht van heerlijkheid". Of: aan dezen kant van het graf dit, aan den anderen kant van het graf het andere. Zoo troost de tijd zich over den tijd. En voor zoover hij zich troost met de eeuwigheid, wordt die eeuwigheid — het kan niet anders — bezien uit het standpunt van den tijd, en dan te gereeder nog gesteld tegenover den tijd en zijn voorbijgaande verdrukking. Hier is dus altijd het gewicht van hetgeen den troost biedt uit zich zelf veel zwaarder dan het lichte gewicht van wat de smart veroorzaakt. Neemt men de weeg-schaal, dan slaat de weegschaal aanstonds door.

Maar bij Christus is het anders. Bij Hem vervalt elke beperking van tijd en ruimte; want wel

„Deze Studenten brachten een hartelijke en brandende liefde tot de Gereformeerde belijdenis mode naar huis en tegelijk de wetenschap, hoe het er eigenlijk in een Gereformeerde Kerk moet uitzien. Ze hebben aan de voeten van geleerden gezeten, die zelve met heiligen eerbied tot den Bijbel gingen en hunne leerlingen met dienselfden eerbied zochten te vervullen. Ze zijn bekend geworden met de wer-ken der Gereformeerde Vaders in het verleden en hebben in het heden kennis gemaakt met mannen, kooplieden, arbeiders, geleerden en boeren, die hun eenheid gevoelden als leden van de ééne Kerk van Christus en die wisten, wat zij aan hunne Kerk te danken hebben en ook schuldig zijn."

Zulke indrukken verdwijnen niet spoedig, maar hebben grooten invloed op denken en doen."

Naar onze overtuiging is de beschikbaarstelling van deze „beurzen" een der beste middelen, om ook in Duitschland het Gereformeerde leven beter te doen kennen en propaganda te maken voor de beginselen van het Calvinisme.

Ook dit jaar zijn weer twee jonge menschen aan-gewezen, die resp. Amsterdam en Kampen zullen bezoeken.

Uit het bedrag, dat indertijd voor den steun en de ontwikkeling van het Gereformeerde leven in Duitschland werd ingezameld, konden tot hertoe de kosten worden bestreden.

Maar zal deze nuttige arbeid kunnen worden voort-gezet, dan moet de kas, die het volgende jaar na-genoech ledig zal zijn, weer worden gevuld.

Onze Professoren te Amsterdam en Kampen geven een zeer goed getuigenis van hen, die tot hertoe van deze gelegenheid hebben geprofitteerd en juichen dezen arbeid ten zeerste toe.

Ook zij zijn van oordeel, dat, zoo het ook maar eenigszins mogelijk is, dit werk moet worden voort-gezet.

We vestigen daarom met volle vrijmoedigheid er de aandacht van onze Kerken en van de leden onzer Kerken op.

Straks komt de tijd weer, om de collectenlijsten vast te stellen.

Houdt een plaatsje open voor een collecte voor de Duitse Studenten aan onze Hoogescholen.

Maar als het mogelijk is, zendt dan ook nog vóór het einde van dit jaar een flink bedrag voor den arbeid, die van zoo groot belang voor het Gereformeerde leven in Duitschland kan zijn, aan den Penningmeester van het Comité, dat nog altijd bleef voortbestaan, den Heer Mr A. v. d. Deure te Bennekom.

lijdt Hij in den tijd en in de ruimte naar Zijn menschelijke ziel, die eindig en geschapen is, doch Zijn Persoon is oneindig. Ook de lasten, die Hij draagt, de gewichten, die Hij ziet liggen in de twee schalen van zijn weegschaal, ze zijn beide onein-dige waarden. Hier staat niet een weinig tijds tegen een eindeloos leven, maar hier staat een oneindige dood tegen een oneindig leven. Hier wordt niet geplaatst een lichte verdrukking tegen een „gansch zeer uitnemend gewicht van heerlijkheid", maar hier staat een „gansch zeer uitnemend eeuwig gewicht" van ellende tegen een „gansch zeer uitnemend eeuwig gewicht" van heerlijkheid. De weegschaal slaat niet door; er is geen verwarren aan. Niet door een spel van kracht tegen kracht, dat buiten Christus om zou gaan, wordt Zijn strijd beheerscht. Hij moet deze twee oneindige gewichten in Zijn eigen handen torsen, en Zijn ziel met het gewicht van beide vol gaan laden. Wie zal het minste daarvan zeggen? Wie durft hier nog een „vergelijking" aan?

i. Dat andere menschen rust konden hebben, was of de vrucht van Christus' lijdën, of het was de onrijpe vrucht van een slechts in waan gegrepen verlossingsgedachte. Maar Christus Jezus kan geen vruchten plukken van een boom, dien een ander plantte. Hij moet Zijn eigen vruchten nu gaan werven. Voor Hem de pijn van den zaaiër, zal Hij eens de blij-dschap smaken van den maaiër. Daar is maar één, die absoluut zaiër is: dat is Christus. Daarom is er ook maar één, die absoluut „in tranen zaait".

j. Dus mogen anderen, als hun schip gehavend is geworden, zijn touwen vastmaken aan den havenkant, de havenkade wijkt niet achteruit, voor wie waarachtig zoekt. Zij mogen het anker werpen in den bodem: de bodem wijkt nooit terug, voor wie waarlijk anke-ren wil in God. Maar Christus wil Zijn anker werpen in God en Zijn levenschip alleen maar maren aan de vaste steunpilaren van de trouw en het recht des Vaders. Maar het vreeselijke is nu dit: dat de Vader van Hem wijkt. God gaat Hem verlaten nu. De bodem wijkt van het anker terug en de havenkade van het schip. Eerst als Hij geheel verlaten zal zijn, en Zijn schip niet meer houden kan naar de wereld, en des-onderdanks geweigard zal hebben, ergens anders te ankeren, dan in God alleen, dan eerst, als Hij het geloof, met loslating van elke aanschouwing, heeft verdiept tot in het oneindige toe, eerst dan zal Hij worden aangenomen en opstaan uit de banden van den dood.

Hierom — en om nog veel andere dingen — is het dwaasheid, en voor het geloof blasphemie, den be-angsten Christus te vergelijken met menschelijke lijdërs buiten Hem.

K. S.

1) Het zal, hoop ik, overbodig zijn, te vermelden, dat hier alle psychologie en filosofie buiten beschouwing blijft. We bedoelen slechts beeldspraak, die vooral met de groote kwestie ziel en geest zich in geen enkel opzicht mist, doch zich aansluit bij de taal van het N. T. Alle gevaren van beeldspraak zijn hier overigens aanwezig.

2) Iets anders hier dan de persoon; trouwens, ook de persoon van den Zoon Gods moet den dood willen, in de volkomen menschelijke natuur.